

Álmodik a múlt

Cigléd csendes
„Cigléd ragyog a
dombtetőn-
Összeszedem minden erőm,
Hogy elmehessek én is oda-
S ne is maradjak el soha.”

A történelmi Komárom megye keleti peremén, a ma Szlovákiához tartozó, Érsekújvári járásban elterülő Kürtől északra, jó félórajárásnyira – közelebb Fűrhez, mint Kürthöz – található az ismert búcsújáró hely: Cigléd. Szülőfalum, Kürt Érsekújvártól 25 km-re található, már az őskorban lakott volt. A község dombokkal övezett, több százméternyi szintkülönbségű völgykatlanban húzódik. Már a honfoglaláskori magyar törzsnevek között is megtaláljuk Kürt nevének említését.

Az 1200-as években a községet mintegy másfélszáz éven át Szenttamáskürtként emlegették a korabeli dokumentumok. A törökdúlás idején a falu többször elpusztult, de mindig újraalakult. Újraépítették, benépesítették, életben maradt.

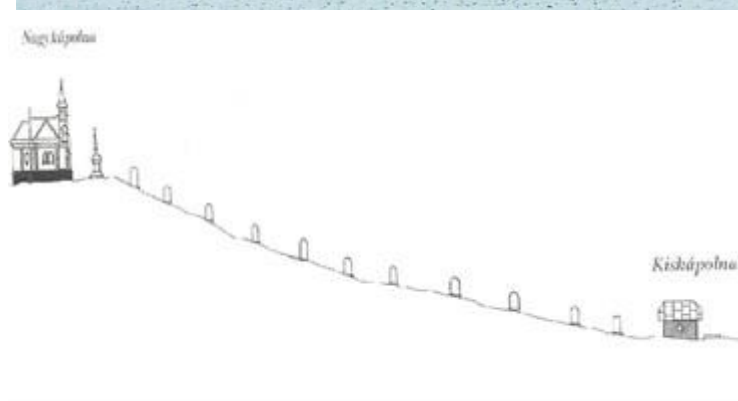
Cigléd a szülőfalum határában lévő búcsújáróhely. Igen misztikus. Nagyon sokat járunk oda a családdal, cserkészekkel.

A magyar nyelv történeti-etimológia szótára szerint cigle szavunk jelentése: „sárga, parti fűz, kosárkötő fűz”. (Egyébként Cegléd város neve is ezt a kifejezést őrzi.)

A ciglédi búcsújáróhely három létesítményt foglal magába:

- a szomorúfüzekkel övezett, az eredeti forrás fölé épített Mária-kápolnát,
- a kápolnától enyhe emelkedőn sorakozó stációkat, vagyis a kálváriát
- a dombtetőre épített, a Szentháromság oltalmába ajánlott, karcsú nagykápolnát.

Középkori román templom is állt itt, amely a tatárdúlás előtt épülhetett. A szájhagyomány szerint a török a kolostort lerombolta, Cigléd népét pedig legyilkolta. (Ezt a feltételezést régészeti feltárás még nem erősítette meg, bár a határrész minden táján emberi csontokat ásnak, szántanak fel. Ezek a csontok, koponyák az itt játszó gyerekek kedvenc régészeti leletei voltak, amelyeket később az akkor itt szolgáló lelkiatya összeszedett. Mondván: A halottakat el kell temetni!”) A török hódoltság utáni években, leginkább az 1723. és 1741. évi törvények nagyban elősegítették a szerzetesrendek – és vele párhuzamosan a remeterendek – megalakulását. 1732-ben Esztergom megyében hat remetéről tudtak, 1755-ben számuk már tizenkettőre emelkedett. A ciglédi remetetelep első ismert lakója Bosternák János volt, akiről az 1780. évi egyházlátogatási jegyzőkönyv (is) említést tesz: „1728-tól 1775-ig remetéskedett és szabómesterséget űzött. Nagyon rendes ember volt: latinul is jól tudott, nyugtáit e nyelven vezette. Lakása a forrás fölött emelkedő domb oldalában volt, saját maga által összeeszkábált kunyhóból állott.” (Kápolnáról nem esik szó; a remete, feltételezhetően, egyszerű fakereszt alatt végezte imáit.)

A négy utolsó remetéről azt tudjuk, hogy sírjuk fölét épült a most is meglévő kápolna. Őket a következőképpen temették el: három tetemet a kápolnában, a negyediket a küszöb alá. „Szimbolikus a küszöb alá való temetés: csak az ő holttestén át lehet bejutni a kápolnába.”

„Mit fejez ki ez a szimbólum?

Tán ő volt a remeték főnöke?

Tán a kegyhely őre?
Tán az ő halálig tartó hűségét?
Tán hogy akik a kápolnába belépnek,
emlékezzenek meg róla és róluk?
Tán oktatás: énrajtam át jutsz be az üdvösség
honába. Vagy: emlékezz a halálra? Úgy élj, hogy
könnyen és boldogan halj meg!”
Pristyák Antal jómódú földbirtokos az 1900-as
évek elején neoromán stílusú kápolnát építtetett
a régi helyébe, az itt eltemetett négy Pálos-rendi
remete sírja fölé.

A szájhagyomány szerint igen jómódú földesúr
volt, aki kicsapongó, erkölcstelen életet élt. Egy
alkalommal, amint vadászott a ciglédi határban,
hallotta, hogy „Antal térj meg! Antal vigyázz!” Sehol senkit nem lát maga körül. Ez
a sugallat, hallomás többször ismétlődött, de nem látott maga körül senkit. Akkor
megtért és a Ciglédben kápolnát építtetett.

A dombtetőn a nagykápolna előtti térségen három kőkereszt áll: Krisztus és a két
lator keresztje.

A völgyben, árnyas szomorúfüzek alatt található a forrás, a ciglédi kutacska,
amelyhez gazdag mondaanyag kapcsolódik.

Az egyik ilyen a síró gyermekek legendája, ami „kürtiesen” így hangzik:
„Amint gyűttek a kanyarnál, még nem hallották, de amint odaírtek a Pintér házhó,
ott van egy forrás, ott már hallották az asszonyok a gyerekrívást. A kiskápolnátul
gyűtt, de ott nem találtak semmit. Ezt nem csak egy hallotta, hanem többen is, de
csak mindig ott.”

1920 táján az akkori zsidó földbirtokos trágával betemettette a Szentkutat, mert
annak vize – úgymond – ingoványossá tette réjtét. Ám a következő napon a bőven
feltörő forrásvíz fölemelte és félretolta a trágahalmot, mire a földesúr többé nem
acsarkodott a szent kút ellen. A búcsúsok hamarosan egy 3×2 méteres alapterületű
téglakápolnát emeltek a szent kút védelmére.

A kút eredete ismeretlen. Nem tudni, mikor fakadt föl a forrás. Azt sem tudjuk, hogyan bukkantak rá. És hogy miért lett szent kút. Hiszen a ciglédi réten sok más forrás bugyog. Csak ebből az egyből lett szent: Szűz Mária kútjából. A népelet Mária-jelenések történeteit kapcsolja a kúthoz. Ezek azonban történelmileg nagyon késeiek; szinte mind a 20. századból valók, és nem az eredeti őstörténethez tartoznak.

A kálvária a kiskápolnától vezet föl a dombra a nagykápolnáig. A 21 stáció szilárd téglapítvány. A stációképek vandálok áldozatául estek.

A ciglédi kegyhely másik fontos objektuma a fakereszt a Góré-domb tövében. A keresztről a Szekeres család gondoskodik. Apáról fiúra száll ez a hagyomány. Nemrég felújításra került. Az egyik leszármazott famegmunkálással foglalkozik és úgy érezte, hogy kötelessége a keresztre vigyázni. Ez az ő hagyatéka. Felirat is található a kereszt mellett:

Itt voltak valaha a remetebarlangok, és az állítólagos alagút bejárata. A szájhagyomány szerint négy irányba vezetett: a Duna alatt az esztergomi várba, a Garam alatt a lévai várba, a szőgyéni templomhoz és a kürti templomhoz. Az alagút bejárata még a XX. század elején felismerhető volt, néhány méterre be lehetett menni. A jelzések azonban a XX. század közepére megsemmisültek – csak a fakereszt maradt a helyén. Ezt az időjárás viszontagságai, az eső, a szél sem tudták megsemmisíteni.

Egy monda is kapcsolódik ide Az aranyhíd Ciglédből Rómába, amiben egy ott lakó remetének, akit Zaji Sándornak hívtak, látomása volt, amiben egy aranyhídon lépkedve eljut Rómába, ahol kerek egy évet tölt el Szent Péter sírja közelében. Találkozott vele, két könnycseppet adott neki, hogy mutassa meg a Ciglédben a többi remetének is. Vissza is az aranyhídon ment. A többiek nem akarták elhinni, hogy hol járt. Ekkor két könnycsepp hullott ki a szeméből, végig csorogtak az arcán és meglátták Szent Péter arcát. Ezután már elhitték, hogy hol járt. Évek múltán meghalt, Cigléd kapujához temették el, sírjából víz fakadt, amely ma is ontja vizét. A katolikus magyar lakosság kötelességének érzi, hogy napjainkban is gondozza és fenntartsa a kegyhelyet. Ezért 1986-ban az általános restauráció eredményeként megújult az ősi kegyhely és újra, örvendezve rendezték meg a hagyományos zarándoklatokat pünkösdkor és Kisboldogasszony ünnepén (szeptember 8.). Majd 2018-ban ismét felújították, azóta gondozzák, főleg a Majer István Cserkészcsapat tagjai és a lelkes szülők. Az elloptott stáció-festmények is megkerültek, egy régiségboltban bukkantak rájuk. Így a képek másolata megtekinthető a stációkban.

Felhasznált irodalom: Pénzes István: Kürt, monográfia 2000

Elbeszélések, szájhagyomány alapján

Fényképek: Saját képek, ill. Szulcsán Tamás felvételei.

Készítette: Izsák Réka, 9. osztályos tanuló

Alapiskola Kürt

Topoľová ulica 684\48

Strekov 94 137

Szlovákia

Pedagógus képviselő a szülők megbízásából: Pócs Krisztina pedagógus,
pocskriszti@gmail.com